

BESEDA:

Zodpovednosť za pacienta má nemocnica, nie štrajkujúci

Diskutéri: minister R. Zajac, poslanec NR SR V. Soboňa, riaditeľ FNsP Bratislava V. Potičný a predseda lekárskeho odboru M. Kollár

Moderátor Daniel Krajcer (TV Markíza, relácia Sito 6. apríla 2006): *Pán minister, na úvod sugestívna osobná otázka. Začínali ste ako reformný minister, o ktorom sa hovorilo, že má odvahu zmeniť zdravotníctvo na Slovensku. Vaše funkčné obdobie sa končí štrajkom. Osobné sklamanie?*

Minister zdravotníctva SR Rudolf Zajac: Nemyslím si. Štrajk na konci funkčného obdobia vlády, tesne pred voľbami, má vždy príchut' politiky. Dôležité je, aby štrajk bol za nejaké sociálne práva. Aby to nakoniec nebol štrajk, o ktorom sa ukáže, že mal politickú príchut'. V štrajku totiž väčšinou nebývajú ani víťazi, ani porazení. Pán Krajcer, vo vašej relácii, ale aj 2. júla 2002 som pre Domino fórum povedal, že ma budú obviňovať z toho, že kvôli mne zomierajú ľudia. To sa, dúfam, do konca môjho funkčného obdobia, nestane. Preto vaša sugestívna otázka by mala skôr smerovať na oboch aktérov, teda na štrajkujúcich a ich zamestnávateľov.

Moderátor: *Máme tu zástupcov oboch strán. Pán Soboňa, vy ste už boli ministrom zdravotníctva. Je, podľa vás, príčinou tejto situácie nedostatok financií? Alebo v čom vidíte dôvody, že to zašlo až tak ďaleko?*

Poslanec Národnej rady SR za ĽS-HZDS Viliam Soboňa: Nedostatočné finančné zdroje sú určite jedným z hlavných dôvodov štrajku, ale to je typické aj pre iné krajiny, nielen pre Slovensko. Veď štrajky sú aj v Nemecku, Čechách či v Poľsku, ale nie sú to len peniaze. Pokiaľ by bol systém nastavený správne, podľa ekonomických pravidiel, v ktorých by bol pacient, zdravotník a správca peňazí v rovnocennom postavení, v tom prípade by sa dal rezort uchrániť pred takými stavmi núdze, aké sú teraz v slovenskom zdravotníctve.

Moderátor: *Smerujete k tomu, že hlavné slovo majú poisťovne a že je tu určitý nezdravý prvok...*

Poslanec V. Soboňa: To nie je len nezdravý prvok, ale je to abnormálny prvok, lebo ten, kto platí do poisťovni a dáva peniaze do poisťovacieho systému, nemá s poisťovňou zmluvu.

Moderátor: *Vaša strana HZDS sa vyjadrila, že v reforme treba pokračovať, viacerí odborníci hnutia na zdravotníctvo povedali, že sú za kontinuitu zdravotníckej reformy. Vnímam to ako rozpor s tým, čo hovoríte, že celý systém je nastavený úplne zle.*

Poslanec V. Soboňa: Otázka je, čo nazývame reformou. Reforma mala odstrániť nefunkčný systém a nahradiť ho efektívnejším. To sa v SR nestalo, preto reforma u nás neexistuje. Nie som proti tomu, aby sa dávala do poriadku zdravotná starostlivosť, ale to nie je rušením reformy.

Moderátor: *Pán minister, pán Soboňa hovorí, že pacient i zdravotníci stoja mimo zdravotníckeho systému...*

Minister R. Zajac: Nebudem tu teraz päť minút argumentovať, že úplný opak je pravdou. Čísla a fakty sú jasné. Ekonomické fakty svedčia o tom, že celý systém sa za štyri roky dostal na dlh 5 miliárd korún, pričom predtým to bolo ročne až 10 miliárd. A to sme ešte museli „ustáť“ zvýšenie dane z pridanej hodnoty. Medicínske fakty sú ešte zaujímavejšie. Napríklad vo Východoslovenskom kardiologickom ústave sme spravili o 85 % viac invazívnych výkonov, čím sme zachraňovali životy. V onkologickej liečbe dávame o 45 % viac financií na najmodernejšie molekuly. Možno nám chýba ten vzťah, v ktorom by som mal určitý diel viny zobrať aj na seba. Ide o vzťah, ktorému hovorím humanizácia zdravotníctva. To sú tie drobné kontakty lekár – pacient, sestra – pacient, poisťovňa – pacient. Ak vás v poisťovni na vrátnici namiesto usmiatej recepčnej, ktorá vás má manažovať, čaká SBS-ka s obuškou, tak to dobrý dojem nerobí...

Moderátor: *Faktom je, že je tu historicky prvý štrajk zdravotníkov na Slovensku. Vy ste naznačili, že je v tom politika a je to súčasť predvolebnej kampane.*

Minister R. Zajac: Nie je to historicky prvý štrajk, má parametre, o ktorých by som rád hovoril, pretože je iný ako tripartitný. Z môjho pohľadu politická dimenzia je v požiadavkách. Za normálnych okolností môžeme správne hovoriť, že budeme štrajkovať za mzdové požiadavky. S tým by som súhlasil. Menej už do mzdových požiadaviek patrí, napríklad, aj zastavenie transformácie nemocníc. Navyše požiadavky sú každú hodinu inak formulované, štrajkujúci sa obracajú priamo na vládu, pričom obchádzajú všetky pravidlá vyjednávania.

Moderátor: *Kde vidíte príčiny? Prečo to podľa vás vzniklo?*

Minister R. Zajac: Niet pochyb o tom, že zdravotníci, nie bratislavskí, ale hlavne v menších nemocniciach, sú vo veľmi ťažkej finančnej situácii. To nikto nikdy nespochybnoval. Hovoríme, že perspektíva je z roka na rok lepšia, že dochádza k reálnemu nárastu miezd. Zaznieva, že päť rokov nám nevalorizovali mzdy. Je to nezmysel, pretože boli pod kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa, ktorá zabezpečovala...

Moderátor: *Tak prečo potom štrajkujú?*

Minister R. Zajac: Spýtajte sa štrajkujúcich!

Moderátor: *Pán Kollár, nech sa páči.*

Predseda Lekárskeho odborového združenia MUDr. Marián Kollár: Pán minister povedal veľa vecí, ktoré vôbec nie sú pravdivé. Po prvé, štrajk zdravotníckych pracovníkov je prvýkrát v histórii. Overoval som si to, je to prvý štrajk aj v krajinách V4. A prečo štrajk vznikol? Reforma nebola vôbec dobrá. Keď pán minister nastupoval do funkcie hovoril, že bude mať nespokojných 80-tisíc zdravotníkov, ale 5,5 milióna spokojných občanov. Dnes sme nespokojní všetci. Naše požiadavky vychádzali aj z toho, do akého stavu sa dostala reforma...

Moderátor: *Výhrada pána ministra bola, že vaše požiadavky mali politický charakter. Pravdou je, že okrem požiadavky zvýšiť platy o 25 %, čo je absolútne legitímne, hovoríte aj o veciach, ktoré sú väčšinou súčasťou politického rozhodovania.*

Predseda M. Kollár: Požadovali sme zastavenie transformácie zdravotníckych zariadení na akciové spoločnosti, čo je dnes už splnené. Vieme, ako divoko sa realizovalo odštatnenie alebo privatizácia zdravotníckych zariadení. Drvivá väčšina z nich, hlavne tých veľkých, sa skutočne „vybrakovala“.

Moderátor: *Myslíte si, že nemocnica má zdroje, aby vám mohla zvýšiť platy o 25 %?*

Predseda M. Kollár: S pánom riaditeľom Potičným sme vyjednávali od júna 2005 a vo februári sme sa dostali do slepej uličky. Akceptujem, že nemá zdroje, lebo reforma mu ich nepriniesla. Ani nám nepriniesla primeranú životnú úroveň, preto sme sa úplne legitímne obrátili na vládu.

Moderátor: *Máme tu aj pána riaditeľa Potičného. Navrhli ste lekárom zvýšiť platy o 10 % + 5 % na osobné ohodnotenie. Na viac vaša nemocnica nemá?*

Riaditeľ Fakultnej nemocnice s poliklinikou Bratislava MUDr. Valerián Potičný: Fakultná nemocnica s poliklinikou v Bratislave, ale rovnako aj všetky nemocnice môžu hospodáriť s prostriedkami, ktoré sa dajú získať dvomi spôsobmi: buď zo zdravotných poisťovní, alebo z vedľajšej hospodárskej činnosti, platených služieb a podobne. Na základe reštrukturalizácie, ktorú sme čiastočne urobili vlani a ešte je naplánovaná na ďalšie dva roky, sme dokázali zarobiť určité financie, ktoré sme mohli dať svojim zamestnancom. Bez toho, aby to bol niekto od nás pýtal, sme vlani v decembri zvýšili strednému a nižšiemu zdravotníckemu personálu platy o 10 %. V návrhu kolektívnej zmluvy na rok 2006, ktorý sme predložili na kolektívne vyjednávanie, sme chceli zvýšiť strednému a nižšiemu zdravotníckemu personálu platy o ďalších 5 % a lekárom o 15 %. Pretože sme nechceli, aby zamestnanci boli podľa niekdajšieho socialistického modelu odmeňovaní rovnako, chceli sme dať minimálne 5 až 10 % do osobného ohodnotenia. To bol problém.

Moderátor: *Číže na viac jednoducho nemáte?*

Riaditeľ V. Potičný: Tých 15 % je málo pre pána Kollára, aj pre štrajkujúcich. Podľa mňa je to dosť, najmä ak zoberieme do úvahy, že vlani sa zvyšovali mzdy v súčinnosti so službami. Bez toho, aby sme neohrozili zdravotnú starostlivosť v nemocnici, nie sme schopní poskytnúť zvýšenie plátov o 25, 30 či 35 %.

Moderátor: *Pán Kollár hovorí, že oni sa už teraz neobracajú na vás, ale na vládu, a žiadajú, aby do vašej nemocnice prostredníctvom zdravotných poisťovní prišlo viac peňazí. Prečo s tým nesúhlasíte?*

Riaditeľ V. Potičný: Nemám problém s tým súhlasiť. Vlni sme dohodli s poisťovňami lepšie zmluvy, tento rok dá Všeobecná zdravotná poisťovňa len na ústavnú starostlivosť viac o 1,7 miliardy. Pre naše zdravotnícke zariadenie to bude okolo 130 až 135 miliónov korún ročne navyše, takže je tam určitý posun.

Moderátor: *Fakultná nemocnica hovorí, že viac peňazí nemá, to isté tvrdia aj poisťovne. Má tie peniaze štát?*

Minister R. Zajac: Platy v zdravotníctve sú veľmi slabé, ale lepšie než v minulosti. Sú všetky predpoklady na to, aby rástli spôsobom, že sa systém nebude zadlžovať. Štát pripravil také legislatívne zmeny, ktoré umožnia efektívnejšieho podporiť a slabší, žiaľ, bude mať problém prežiť.

Moderátor: *Hovoríte, aj váš reformný tím, že na Slovensku je nadbytok nemocníc a nemocničných lôžok – dokonca o 10-tisíc. Prečo v rámci reformy za tri a pol roka neboli nadbytočné nemocnice zrušené? Pokiaľ viem, zrušená bola len jedna.*

Minister R. Zajac: Bola zrušená aj druhá, ale toto je jediná z úloh, ktorú nemôže urobiť vláda. Vláda totiž nie je poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. To je jedna z úloh, ktorých sa skôr či neskôr musia ujať zdravotné poisťovne, pretože zo zákona sú povinné kontrahovať na základe kvality a ceny. Zdravotné poisťovne sú však akciové spoločnosti len od druhého polroka minulého roku. Niektoré nemocnice, ktoré sú už akciovými spoločnosťami, hospodária s miernym ziskom. Chcel by som sa spýtať kolegu Kollára, prečo Onkologický ústav sv. Alžbety, ktorý nedostáva žiadne dotácie, robí najťažšiu medicínu a žije z tých istých poisťovních platieb, má zisk? Prečo dokáže kupovať aj ďalšie budovy a lekári tam zarábajú v priemere o 15-tisíc a sestry o 10-tisíc viac?

Moderátor: *To je skôr otázka pre pána riaditeľa...*

Predseda M. Kollár: Presne tak, presne tak...

Riaditeľ V. Potičný: Nemocnica sv. Alžbety už oveľa dlhšie funguje na privátnej báze. Za moje funkčné obdobie sa vo FNsP Bratislava dlh, ktorý vytvárala nemocnica, znížil – napriek vstupom, ktoré sa zvyšovali. Začali sme zvyšovať platy zamestnancom, v Ružinove sme prepustili okolo 500 a vo FNsP Bratislava vlni ďalších 900 zamestnancov...

Moderátor: *Je teda projekt reštrukturalizácie reálnou cestou na vnútorné ozdravenie nemocníc?*

Riaditeľ V. Potičný: Úplne jednoznačne. No faktom je aj to, že sa stretáva s obrovským odporom, pretože...

Moderátor: *Pán Soboňa, opozícia stále hovorí o tom, že najlepším riešením by bolo, aby štát zvýšil zdroje, ktoré dáva do zdravotníctva. Hovorí sa o šiestich miliardách, ktoré by niektoré problémy vyriešili. Na druhej strane je pravda, že v tomto roku ide do rezortu o sedem miliárd viac. Je to podľa vás správna cesta?*

Poslanec V. Soboňa: Hovorí sa tu o tom, že sa uskutočnila nejaká reforma, zdravotníci nie sú spokojní a štrajkujú. To nie je nespokojnosť dnešného dňa, veď my sme v parlamente ostro vystupovali proti reformám.

Moderátor: *Pán Soboňa, nechajme historické exkurzy.*

Poslanec V. Soboňa: Teraz prídeme k podstate: Za akú cenu sa dosiahne, že nemocnica hospodári vyrovnane? Je všetko v poriadku s pacientom? Nie, nie je! Mne nič nehovorí informácia, že nemocnica sa nezadlžuje, ale o pacienta sa nevie postarať.

Moderátor: *Pán minister, posuňme sa ku štrajku.*

Minister R. Zajac: Môj názor je, že terajší štrajk je posledný pokus, ako zvrátiť reformu v zdravotníckom systéme Slovenska. Nikto z tých, ktorí hovoria, že toto nechceme, ešte presne nepovedal, čo vlastne chcú. Okrem toho, že zoštátňime či zverejnoprávňime nejakú poisťovňu, nič viac som nepočul.

Moderátor: *Pán minister, podme k štrajku. Hovoríte o ňom, že je divoký. Je možné, že vláda nejakým spôsobom zasiahne? Vieme, že existujú určité zákonné možnosti, môže sa obrátiť s predbežným opatrením na súd...*

Minister R. Zajac: Označenie „divoký“ je termín právnikov, nie môj. Štrajkuje sa mimo zákona o kolektívnom vyjednávaní, to znamená, že vlastne každý štrajkujúci štrajkuje sám za seba.

Moderátor: *Zároveň treba povedať, že je v súlade so zákonom.*

Minister R. Zajac: Je v súlade s Ústavou SR, s článkom 37, ods. 4. Ústava však chráni aj zdravie občanov – to je článok 54.

Moderátor: *Uvažujete o nejakých protiopatreniach?*

Minister R. Zajac: Vláda na to nemá dôvod, ja nie som generálny riaditeľ nemocníc. Každý, kto štrajkuje, by si mal uvedomiť, v akej je pozícii, lebo tento štrajk nemá také pravidlá ako tripartitný. Teda každý, kto nejakým spôsobom štrajkuje, berie na seba všetky dôsledky, čo z toho môžu vzniknúť. Samozrejme, sú tam aj určité riziká, aké sú v každom štrajku. Lekári si myslia, že sú poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Neznalosť zákona však neospravedlňuje. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti je právnická osoba, ktorá zamestnáva lekárov. A právnická osoba zodpovedá občiansko-právne a trestnoprávne za poskytovanie zdravotnej starostlivosti. V tomto smere je riaditeľ, ako štatutár právnickej osoby, povinný zabezpečiť zdravotnú starostlivosť, a preto štrajk a problémy s ním spojené musí riešiť riaditeľ, a nie vláda. Riaditeľ musí so štrajkovým výborom komunikovať, aby nedošlo k poškodeniu pacienta. Navyše tu štrajkujú, na cudzom hrobe, aj školskí pracovníci, ktorí sú zamestnancami ministerstva školstva, a v zdravotníctve sú ako hostia. To je už úplný nezmysel a sú to len dôsledky chaosu. Kľúčová vec je, či riaditeľ dokáže v súčinnosti alebo bez súčinnosti so štrajkujúcimi zabezpečiť zdravotnú starostlivosť.

Predseda M. Kollár: Veľmi pozorne počúvam pána ministra. Najskôr povie, že právo na štrajk má na základe ústavy každý, ale jedným dychom povie, predstavte si, štrajkujú aj pedagogickí pracovníci, profesori.

Minister R. Zajac: Vaším štrajkom pedagógov ste zabezpečili, že v týchto nemocniciach nebudú môcť robiť, lebo sú tam ako hostia. To je celé.

Predseda M. Kollár: Nie, zle hovoríte.

Minister R. Zajac: Mzdy dostávajú z lekárskej fakulty. Tam nech si štrajkujú za svoje mzdy, čo im hrdlo ráči. U nás sú pohostinsky, na základe zmluvy. Iba zmluvy.

Moderátor: *No, neriešme to. Čo ste teda ochotní a čo nie ste ochotní robiť?*

Predseda M. Kollár: Každý štrajk je založený na tom, že sa nepracuje. My sme zdravotníci, preto musíme poskytovať takú zdravotnú starostlivosť, aby v žiadnom prípade nedošlo k ohrozeniu života alebo zdravia občanov. To splníme.

Moderátor: *Zároveň hovoríte, že riaditeľ porušuje zákony, zastrašuje a koná v rozpore s dobrými mravmi.*

Predseda M. Kollár: Samozrejme, koná v rozpore aj so zákonom, pretože odopiera ľuďom ústavné právo na to, aby štrajkovali. Vyhráza sa...

Moderátor: *Priznávate, že musí zabezpečiť prevádzku v nemocnici?*

Predseda M. Kollár: Nie, to s tým nemá žiadnu súvislosť.

Moderátor: *No z hľadiska pacienta áno.*

Predseda M. Kollár: Máme pracoviská, v ktorých je stopercentná účasť v štrajku. Teraz mi povedzte, keď v Bratislave štrajkuje sto percent chirurgov, kto bude chirurgickú starostlivosť poskytovať? Nie, takto sa nedá v zdravotníctve manažovať. My sme sa dohodli, že napriek tomu, že chirurgovia budú štrajkovať, musí prednosta, primár zabezpečiť chod kliniky, oddelení tak, aby sa neodkladná zdravotná starostlivosť v každom prípade zabezpečila.

Riaditeľ V. Potičný: Invektívu doktora Kollára o zastrašovaní beriem už ako úsmevnú príhodu... Vyše týždňa už vysvetľujem, že zamestnanci neboli dobre informovaní o tom, čo štrajk znamená a akým spôsobom sa môže realizovať. Vy, pán Kollár, nemáte žiadnu zodpovednosť za pacientov, ktorí prídu do FNŠP Bratislava. Nemáte ani žiadnu kompetenciu na to, aby ste riadili zdravotnú starostlivosť. To je plne moja kompetencia a môjho manažmentu, aby sme zabezpečili ochranu života a zdravia tak, ako to uvádza ústava. A my to zabezpečíme! Hovoríte, že na niektorom oddelení alebo klinike bude štrajkovať sto percent zamestnancov. Dosť dobre to nie je možné, pretože v tom prípade sa dostávate sám so sebou do rozporu, keďže hovoríte, že aj chcete poskytovať zdravotnú starostlivosť, aj ju nechcete poskytovať. Aj chcete štrajkovať, aj nechcete. Chaos, ktorý do toho vnášate, je neuveriteľný!

(udo)

(Relácia je redakčne spracovaná.)